

**A Ko ha Ngaahi 'uhinga ke fakafeta'i mo lotu ai 'i he tohi ki he kakai Filipai:**

❖ **Ngaahi 'uhinga ke fakafeta'i ai (Filipai 1:3-8)**

- 'Oku kamata 'e Paula 'ene tohi 'aki 'ene fakafeta'i ki he 'Otua koe'uhi ko e kakai tui 'i Filipai (Filipai 1:3), 'a ia na'a ne 'ofa lahi ai (Filipai 1:8).
- Hange pe ko hono tui 'e he taula'eiki lahi 'i hono sifa-fatafata, 'i hono tafa'aki ki hono mafu, 'a e ngaahi hingoa 'o e ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli na'e tongitongi 'i he makakoloa 'i he'ene tu'u 'i he 'ao 'o e 'Otua, na'e to'o 'e Paula "'i hono loto" 'a e memipa takitaha 'o e siasi 'i he'ene tu'u 'i he 'ao 'o e 'Otua 'i he lotu ke taukapo ma'anautolu (Filipai 1:7).
- Na'e kau 'i he'ene hounga'ia 'a e mo'oni'i me'a ko ia na'e faivelenga 'a e kau Filipai ki he ongoongolelei, pea na'e fakahaohaoa'i kinautolu 'e he 'Otua 'i he 'aho kotoa pe (Filipai 1:5-6).
- Ko e 'uhinga hono tolu 'o e fakafeta'i he na'e kau 'a e kau Filipai mo ia "'i hoku ngaahi ha'i, pea 'i hono taukapo'i mo fakapapau'i 'o e ongoongolelei" (Filipai 1:7)

❖ **Kole ki he lotu (Filipai 1:9-11)**

- Te tau lava 'o lau 'a e faka'ai'ai 'a Paula ki he lotu ko ha "'uhinga 'oku seini" (Filipai 1:9-11):
- (1) 'Ofa ke mahutafea 'a e 'ofa 'iate koe
- (2) Te ne ngaohi koe ke ke poto ange
- (3) Te ke 'ilo'i 'a e lelei taha
- (4) Te ke ma'a mo angatonu
- (5) Te ke fua 'ia Sisu Kalaisi
- (6) 'E iku 'eni ki he langilangi mo e fakafeta'i ki he 'Otua
- 'E lava fefe ke "fakautuutu lahi ange" 'etau 'ofa? Ko e ha 'oku ma'atu'aki mahu'inga ai ia ki he mo'ui faka - Kalisitiane?

**E Fakafeta'i mo lotu 'i he ngaahi taimi faingata'a (Filipai 1:12-18)**

- ❖ 'I he taimi na'e 'ilo ai 'e he kau Filipai na'e tuku popula 'a Paula 'i Loma, na'a nau loto mamahi lahi, pea na'a nau fekau atu 'a 'Epafalositosi ke tokoni ki he 'aposetolo (Filipai 4:18).
- ❖ Na'e 'ikai loto - mamahi 'a Paulá, ka na'a ne fakamālō ki he 'Otuá 'i he'ene pilisone. Ko e ha 'oku fai ai 'a e fakafeta'i? Koe'uhi he na'a ne lava 'i he founga ko 'eni 'o malanga ki ai, ka ne 'ikai, na'e 'ikai ke ne mei lava 'o a'u ki ai (Filipai 1:13).
- ❖ 'Ikai ngata ai, 'i he'enua sio ki he to'onga fakakaukau 'a e 'aposetolo, na'e fakalotolahi'i 'a e kau tangata faivelenga kehe, pea kamata ke malanga 'aki 'a e ongoongolelei neongo 'a e ngaahi faingata'a na'e kau ki ai (Filipai 1:14).
- ❖ Ko e ni'ihiki kehe, 'i he'enua fakakaukau 'e 'omi 'e he lea tau'ataina fekau'aki mo e ongoongolelei ha ngaahi faingata'a kia Paula, na'a nau tokoni foki -ta'e'amanekina- ke fakamafola ia (Filipai 1:15-18)

**F Ko e ngaahi 'uhinga ke fakafeta'i mo lotu ai 'i he tohi ki he kakai Kolose:**

❖ **Ngaahi 'uhinga ke fakafeta'i ai (Kolose 1:3-8)**

- 'I hono fakaongo mai 'a e ngaahi lea 'o e 1 Kolinito 13:13, 'oku fakafeta'i 'a Paula ki he 'Otua koe'uhi he 'oku ma'u 'e he kau Kolose 'a e ngaahi 'ulungaanga faka-Kalisitiane ko 'eni 'e tolu: tui, 'amanaki lelei, mo e 'ofa (Kolose 1:4-5).
- 'Oku tupu 'a e ngaahi 'ulungaanga lelei ko 'eni "'ia Kalaisi Sisuu", 'o uesia hotau va fetu'utaki mo e "kau ma'oni'oni kotoa pe", pea kuo 'omai ia kiate kitautolu 'o fakafou 'i he "folofola mo'oni 'o e ongoongolelei".
- 'Oku fakamamafa'i 'e Paula na'e 'ikai malanga'i 'a e ongoongolelei ko 'eni ki he kakai Kolose pe, ka "'i mamani kotoa" (Kolose 1: 6)... pea 'i he ta'u pe 'e 30!
- 'Oku hanga 'e he malohi 'o e 'Otua, 'a ia 'oku 'omai 'i he ongoongolelei 'i he ngaue 'a e Laumalie Ma'oni'oni, 'o 'ai 'a e Tohi Tapu ke "hoko ko e folofola 'o e mo'ui" (Fili. 2:16). 'Oku 'uhinga 'eni, 'i he'etau tali 'a e ongoongolelei, 'oku tau ma'u ai 'a e mo'ui ta'engata mo ha tofi'a "kuo tokonaki ma'amoutolu 'i he langi" (Kolose 1:5)

❖ **Kole ki he lotu (Kolose 1:9-12)**

- 'Oku kau 'i he kole lotu 'a Paula 'a e ngaahi me'a lelei lahi ma'a e kakai Kolose (Kolose 1:9-11):
- (1) 'Ofa ke nau ma'u 'a e 'ilo ki he 'Otua, 'a ia te ne 'oange kiate kinautolu 'a e poto mo e mahino fakalaumalie
- (2) Mo'ui 'o hange ko e fanau 'a e 'Otua, 'o fakahoifua kiate ia 'i he me'a kotoa pe
- (3) 'Ofa ke nau fua pea tupulaki 'i he 'ilo
- (4) 'Ofa ke fakamalohia kinautolu 'aki 'a e malohi 'o e 'Otua koe'uhi ke nau fa'a kataki
- 'Oku fai 'a e lotu ko 'eni "'o fakafeta'i fiefia ki he Tamai" (Kolose 1:12).
- 'Oku 'i ai ha founga 'e fa 'oku ngaue ai 'a e 'Otua ke hoko 'a e lotu 'a Paula ko ha me'a mo'oni 'iate kitautolu:
- (1) Ko e Tohi Tapu (Saame 119:105)
- (2) Ko e laumalie 'o e kikite (Fakaha 19:10), na'e fakahaa'i 'ia Ellen G. White
- (3) Ko e tataki 'a e 'Otua (Kolose 4:3)
- (4) Ko e Laumalie Ma'oni'oni (Isaia 30:21)